

2.3

Noves eines: esports, cultura i desenvolupament

Anàlisi

Segons Wilfried Lemke, Assessor Especial del Secretari General de les Nacions Unides sobre l'Esport per al Desenvolupament i la Pau, amb l'aspiració general d'apropar a les persones i al planeta i no deixar a ningú enrere, l'Agenda 2030 constitueix una oportunitat única per inspirar l'acció global per al desenvolupament a tot el món, inclòs en l'àmbit de l'esport per al desenvolupament i la pau. En la resolució 70/1, titulada "Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible" i aprovada el 2015, també es reconeix el paper de l'esport en el foment del progrés social: "L'esport és un altre important facilitador del desenvolupament sostenible. Reconeixem que l'esport contribueix cada vegada més a fer realitat el desenvolupament i la pau promovent la tolerància i el respecte, i que recolza també l'apoderament de les dones i els joves, les persones i les comunitats, així com els objectius en matèria de salut, educació i inclusió social".

Els nens i els joves es beneficien enormement de l'activitat física. Les activitats físiques i l'esport, combinats amb el pla d'estudis, són necessaris per a una educació completa (Objectiu 4: Garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge permanent per a tothom). L'esport ofereix aprenentatge permanent i educació alternativa per a nens que no poden assistir a l'escola. En participar en activitats esportives i físiques amb l'escola, els estudiants estan exposats a valors esportius fonamentals, entre ells el treball en equip, el joc net, el respecte de les normes i dels altres, la cooperació, la disciplina i la tolerància. Aquestes aptituds són essencials per a la futura participació en activitats grupals i en la vida professional i poden estimular la cohesió social dins de les comunitats i societats. Tenint en compte els beneficis que ofereix l'esport per al desenvolupament personal i social, l'augment de l'accés i la participació és un objectiu de desenvolupament primordial.

A més, l'esport en la seva forma més bàsica fomenta la participació equilibrada i té la capacitat de promoure la igualtat de gènere (Objectiu 5: aconseguir la igualtat de gènere i apoderar totes les dones i les nenes). A través de l'esport i l'activitat física, es pot apoderar les dones i les nenes, que a més poden beneficiar-se del seu efecte positiu sobre l'estat de salut i psicosocial (Lemke, 2016). Cal incidir, a més, en el fet que hi ha proves clares que recolzar l'ús de l'esport com una estratègia de desenvolupament contribueix a obtenir resultats positius en salut, educació i equitat de gènere a nivell mundial. A més, l'esport serveix com a eina metodològica de suport al context de desenvolupament que permet cobrir un ampli espectre, inclosiu, d'activitats adequades a persones de totes les edats i habilitats, fent èmfasi en els valors positius del joc. Tal com ha destacat l'Oficina de les Nacions Unides, el dret d'accés i participació en l'esport i el joc ha estat reconegut en nombroses convencions internacionals. Ja el 1978, la UNESCO va descriure l'educació física i esportiva com un "dret fonamental per a tots". Però fins avui, el dret a jugar i a l'esport ha estat sovint ignorat o desconsiderat. A més, l'Oficina de l'ONU per a l'Esport per al Desenvolupament i la Pau va declarar els beneficis documentats, incloent: el desenvolupament individual, la promoció de la salut i prevenció de malalties la promoció de la igualtat de gènere, la integració social i el desenvolupament del capital social, la construcció de pau i la prevenció i resolució de conflictes, l'alleugeriment post-desastre / trauma i la normalització de la vida, el desenvolupament econòmic, la comunicació i mobilització social. Finalment, cal posar l'èmfasi en la inclusió de l'esport com a part de l'agenda dels ODS en un sentit ampli, d'afavoriment per a dones i nenes. Les adolescents i les dones joves són poderoses agents de canvi. Quan una noia està capacitada i se li ofereix una oportunitat, esdevindrà un líder fort. L'esport pot capacitar i oferir a les nenes i dones un lloc per desenvolupar habilitats i coneixements que es tradueixin en la vida fora del camp. Construeix els seus músculs de resiliència i els dona oportunitats per practicar el lideratge.

Pel que fa a la cultura, en el marc dels ODS, la UNESCO assenyala que aquesta forma part del nostre ésser i configura la nostra identitat. També contribueix a l'eradicació de la pobresa i aplanar el camí d'un desenvolupament inclusiu, equitatiu i centrat en l'ésser

humà. Sense cultura no hi ha desenvolupament sostenible. Fer que la cultura exerceixi un paper important en les polítiques de desenvolupament no només constitueix una inversió essencial en el futur del nostre món, sinó que a més és una condició prèvia per dur a terme amb èxit processos de mundialització que tinguin en compte el principi de la diversitat cultural.

L'Agenda per al Desenvolupament Sostenible 2030 constitueix un important pas endavant per al desenvolupament sostenible en nombrosos àmbits, i més concretament en el cultural, essent aquesta la primera vegada que en el programa internacional de desenvolupament es fa referència a la cultura en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) relacionats amb l'educació, l'assoliment de ciutats sostenibles, la seguretat alimentària, la protecció del medi ambient, el creixement econòmic, les pautes de consum i producció sostenibles, i la promoció de societats inclusives i pacífiques.

La cultura contribueix de forma fefaent, sigui com a impulsora o com a facilitadora, al desenvolupament humà. Es fa imprescindible incloure la dimensió cultural en els projectes de cooperació internacional per al desenvolupament perquè la cultura i les metodologies culturals poden millorar la contribució individual i col·lectiva dels ciutadans a la societat. La cultura ens permet donar suport a projectes per desenvolupar espais segurs i neutrals per al diàleg intercultural, enfortir la cooperació nacional i transnacional, afavorint el desenvolupament de capacitats i les oportunitats de crear xarxes de múltiples parts interessades, a més de promoure la ciutadania global i les relacions intercomunitàries.

Reptes

Encara que la cultura aporta entre el 2,7 i el 3% del PIB de Catalunya, i ocupava aquest primer trimestre de l'any a unes 167.000 persones (el 5% de la població activa), segons Jordi Pardo, director general de la Fundació Pau Casals, "no hi ha visions estratègiques per a ella; es dona molta retòrica i molt discurs, i el resultat, per exemple, és que el 60% dels catalans ni trepitgen els museus i dels 60 euros que hauria d'invertir per ciutadà en cultura la Generalitat segons estàndards internacionals, amb prou feines assoleixen els 36 euros".

S'està aleshores davant la problemàtica d'una participació més activa que inclou, d'una banda, una major apropiació i promoció cultural per part de la ciutadania, i, de l'altra, un esforç institucional més gran per ampliar l'oferta i aconseguir que tots els ciutadans siguin participants d'aquesta riquesa.

El Fòrum Cultura 2020 és una bona oportunitat per reivindicar la centralitat de la cultura a l'agenda institucional, social i econòmica.

Cal explorar sistemàticament la relació entre les arts (visual, cinema, literatura, performance i disseny) i el desenvolupament. Examinar les maneres en què les arts poden contribuir al desenvolupament (incloent-hi l'alleujament de la pobresa i la promoció de la igualtat de gènere), i igualment com poden sotmetre els fonaments a alternatives de desenvolupament i formes sostenibles de la cultura, estimulant la imaginació i les capacitats creatives. Cal treballar per connectar la cultura i el desenvolupament i, també, per al desenvolupament de la cultura, explorant com aquest enfocament pot influir en la política i l'educació del desenvolupament en tots els països. Les arts i el desenvolupament es relacionen de manera molt pràctica, com a mitjà per assolir els objectius de desenvolupament a través de formes visuals, dramàtiques, fílmiques i d'inspiració artesanal. Sense un contingut cultural per a la transformació econòmica i social, els problemes que sorgeixen del ràpid desenvolupament, del desarrelament cultural, la pèrdua de formes d'art, les llengües i els modes d'expressió només s'acceleraran. Es fa imprescindible prestar atenció al desenvolupament de les arts, per evitar que el contingut del desenvolupament

2.3

Noves eines: esports, cultura i desenvolupament

lupament pugui resultar culturalment destructiu. El repte, en l'àmbit cultural, és donar el valor adequat a les arts per aconseguir cultures sostenibles, promoure l'alleujament de la pobresa, encoratjar l'autoaprenentatge, estimular la creativitat i la imaginació social, que al seu torn siguin generadors de processos de transformació social més amplis. Finalment, apuntar la implicació de la migració en el conflicte de la diferència cultural, i el paper dels mitjans de comunicació en facilitar el diàleg intercultural.

Adicionalment, en l'edició de 2017 del Congrés Esport Local es va reconèixer que els governs locals afronten grans reptes que els planteja la societat en l'àmbit de la salut, la cohesió social, entre altres, on l'esport juga un paper transcendent. D'una altra part, tant la visibilitat del fenomen esportiu com la seva capacitat per impactar en altres sectors, com l'economia i el turisme, afavoreixen la projecció dels municipis. L'esport és un gran catalitzador per impulsar polítiques públiques transversals, dirigides a millorar la qualitat de vida de les persones, no obstant això, les dinàmiques socials són cada vegada més canviants.

Preguntes

- Com mesurar la implicació i contribució de Catalunya en matèria cultural i esportiva a la implementació de l'Agenda 2030?
- Com recuperar o incentivar en la ciutadania el reconeixement de la cultura i l'esport com a motor del desenvolupament humà dels ciutadans (locals i estrangers) i la seva participació activa en escenaris culturals i esportius?
- Quines són les principals dificultats que afronta el sector cultural i esportiu a Catalunya? És suficient la inversió en matèria de cultura i esport?
- Quines eines de l'àmbit cultural i esportiu són més efectives per a assolir l'apoderament de les comunitats ?

VISIÓ2030

Procés participatiu
La contribució catalana
al desenvolupament global

---

web: participa.gencat.cat